

Zarządzenie Nr 7
Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych
z dnia 14 kwietnia 1961 r.

w sprawie postępowania z aktami władz administracji państwowej I i II instancji oraz aktami organów samorządu terytorialnego¹.

Na podstawie § 2 p. 3 statutu organizacyjnego Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych (zarz. Nr 99 Ministra Kultury i Sztuki z dn. 17 maja 1957 r.) ustala się następujący sposób postępowania z aktami administracji państwowej I i II instancji oraz aktami organów samorządu terytorialnego:

§ 1. Akta władz administracji państwowej I i II instancji oraz akta organów samorządu terytorialnego z okresów istnienia różnych państwowości należy uważać za odrębne zespoły proste.

§ 2. Akta administracji rządowej niezespalonej z okresu 1918-1939 należy traktować jako szereg zespołów prostych (np. akta Okręgowego Urzędu Ziemi, Dyrekcji Robót Wodnych itp.).

§ 3. Akta urzędów wojewódzkich, starostw powiatowych i urzędów niezespalonej z okresu 1944/45-1950 należy uznać za ostatecznie zamknięte w 1950 r. i traktować jako odrębne, samodzielne zespoły. W szczególności chodzi o akta:

- a) urzędów wojewódzkich,
- b) starostw,
- c) wojewódzkich rad narodowych i wydziałów wojewódzkich,
- d) powiatowych rad narodowych i wydziałów powiatowych,
- e) kuratoriów szkolnych i inspektoratów szkolnych,
- f) izb skarbowych i urzędów skarbowych,
- g) urzędów inspekcji pracy,
- h) urzędów zatrudnienia

Akta urzędów podległych Pełnomocnikowi Rządu do Spraw Ziem Odzyskanych z lat 1945-1950 należy również traktować jako zespoły samodzielne.

¹ Źródło: Reg. NDAP (radca praw.), Zarządzenia 1960-1965, k. 90-91. Druk.: Zbiór przepisów archiwalnych. Stan na dzień 30 czerwca 1961 r., Warszawa 1962, s. 104-105. Uchylone zarządzeniem nr 6 NDAP z dnia 11 lutego 1970 r.

§ 4. Akta miasta począwszy od w. XIII do r. 1945/1950 należy traktować jako jeden zespół, dla którego przyjmuje się nazwę „akta miasta X”, i porządkować zgodnie z wytycznymi stanowiącymi załącznik do pisma okólnego nr 17 z 1.VIII.1958 r.²

§ 5. Akta gminy należy uznać za ostatecznie zamknięte w 1954 r. i traktować jako jeden zespół, dla którego przyjmuje się nazwę „akta gminy X”. Przy porządkowaniu należy dzielić zespół cezurami wewnętrznymi na latach stanowiących zmianę państwowości i ewentualnie zmiany prawno-ustrojowe.

§ 6. Należy przyjąć następujące cezury wewnętrzne dla zespołów akt gmin leżących na terytorium:

a) b. zaboru rosyjskiego

1809-1864/66/; 1864/66/-1915/18/; 1918-1939; 1939-1944/45; 1944/45/-1954.

b) b. zaboru austriackiego

1784-1866; 1866-1918; 1918-1939; 1939-1944/45/; 1944/45/-1954.

c) b. zaboru pruskiego

1809-1918; 1919/20 lub 1921/22/-1939; 1939-1945; 1945-1954.

§ 7. Na podstawie cezur wewnętrznych należy w inwentarzu wyodrębnić jako działy akta pochodzące z danego okresu państwowości wzgl. administracji, podając dokładnie brzmienie nazwy urzędu z tego okresu, z którego pochodzą akta.

§ 8. Akta szcątkowe kilku gmin jednego powiatu można łączyć w grupę zespołów w jednym inwentarzu.

§ 9. W stosunku do wszystkich omawianych w niniejszych wytycznych akt przy nadawaniu im ostatecznego układu należy zastosować układ kancelaryjny, a w razie trudności lub niemożliwości jego odtworzenia - układ strukturalno-rzeczowy (t.zn. układ rzeczowy zgodny ze strukturą urzędu).

Nie należy stosować układu chronologiczno-rzeczowego (o ile nie będzie go wymagała rekonstrukcja kancelarii rosyjskiej), ponieważ taki układ rozrywa ciągłość spraw i akt komórek organizacyjnych urzędu.

§ 10. Akta spraw niezakończonych w jednym okresie ustrojowym, a kontynuowanych w następnym, należą do zespołu, w którym sprawa została zakończona.

§ 11. Dla akt pochodzących z terenu ziem zachodnich zasady powyższe obowiązują tylko dla okresu od chwili objęcia tych ziem przez administrację państwową Rzeczypospolitej Polskiej w r. 1945.

²Zob. poz. 123

§ 12. Przepisy niniejszego zarządzenia mają zastosowanie wobec akt jeszcze nie uporządkowanych.

§ 13. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem wydania. Tracą moc wytyczne stanowiące załącznik do pisma Nr PN-100-2 z dnia 21.II.1957 r.³

³ Pisma tego wraz z wytycznymi w niniejszym wydawnictwie nie opublikowano. Pismo zawierało oprócz zalecenia stosowania wytycznych polecenie przejęcia przez archiwa wojewódzkie akt władz administracji państwowej i samorządu I i II instancji z lat 1944/1945-1950 w ciągu 1957 r. z wojewódzkich i powiatowych rad narodowych. Wytyczne zaś różniły się od niniejszych tym, że akta gminne z okresów istnienia różnych państwowości potraktowano w zasadzie jako szereg zespołów prostych, ustalając granice chronologiczne, które w niniejszych wytycznych stanowią już tylko cezury wewnętrzne w ramach jednego zespołu akt gminy X (zamkniętego w 1954 r.). Ustalono też, że archiwa posiadające jedynie szczątki zespołów akt gminnych mogą odstąpić od zasady tworzenia zespołów prostych i utworzenia z nich zespołu złożonego. (APW, APW sygn. 341, k. 32).